

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

WYZWANIA POLITYKI SUROWCOWEJ W KONTEKŚCIE OCHRONY ZŁÓŻ KOPALIN

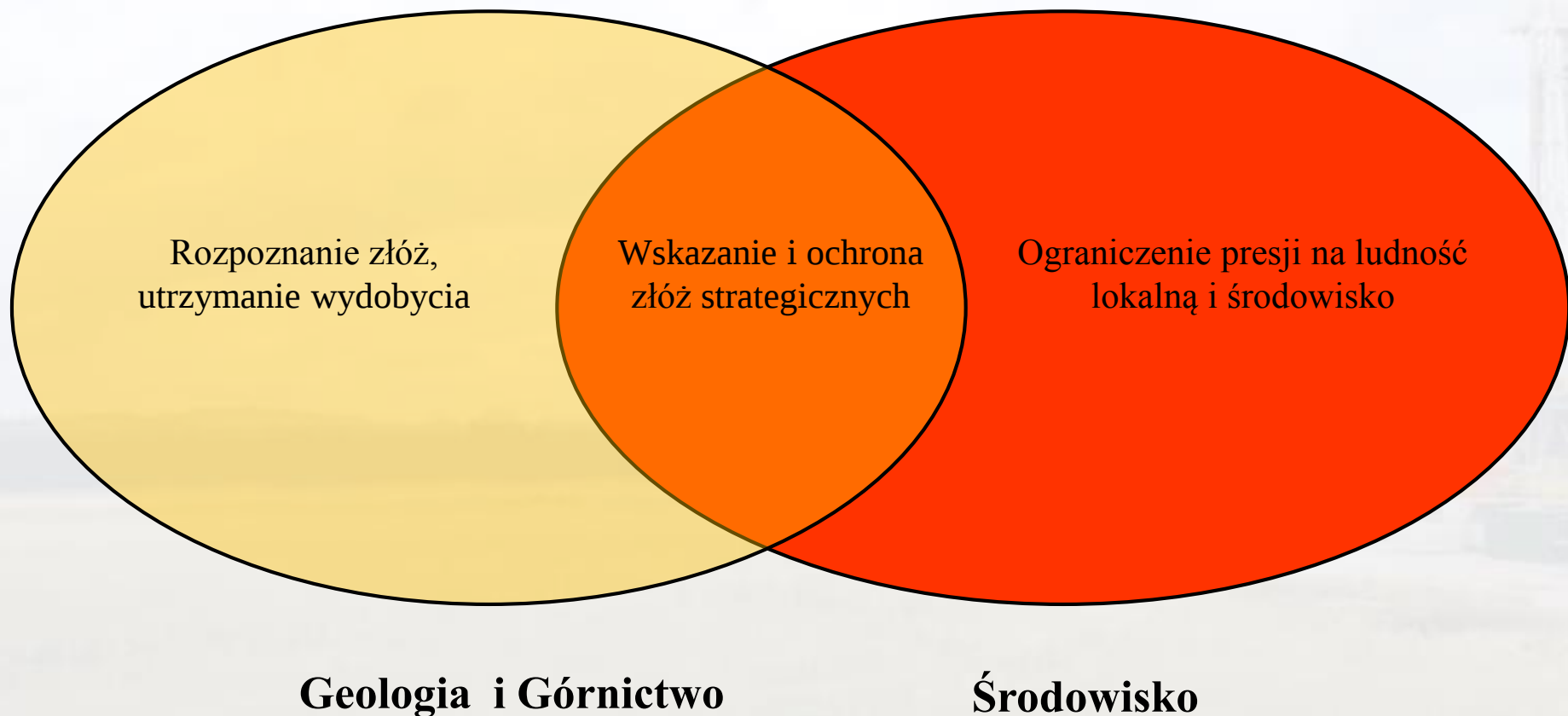
Sławomir Marek Brodziński
Główny Geolog Kraju
Ministerstwo Środowiska

Warszawa, 11 marca 2015 r.

Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin

Kluczowa rola systemu ochrony złóż

Analiza SWOT wdrożenia systemu ochrony złóż

Mocne strony	Słabe strony
- ustalenie priorytetów państwa w zakresie ochrony złóż kopalin; - przeniesienie decyzji w zakresie inwestycji w złoża strategiczne z poziomu lokalnego na poziom centralny (państwowy); - zniesienie stanu niepewności co do losów danego złoża i modelu rozwoju lokalnego;	- sprzeczność interesów państwowych, lokalnych, oraz inwestorów; - obciążenie budżetu państwa oraz inwestorów; - zagrożenia środowiskowe
Szanse	Zagrożenia
- impuls dla wprowadzenia polityki zagospodarowania przestrzennego kraju - impuls rozwoju ekonomicznego regionów na terenie których znajdują się złoża strategiczne - wzmocnienie niezależności surowcowej (w tym energetycznej) państwa - osiągnięcie kompromisu pomiędzy interesariuszami („Biała księga”)	- brak woli politycznej decydentów; - trudność w oszacowaniu kosztów ochrony złóż;

- ***Strategia Rozwoju Kraju 2020 (2012)***
  - Najwyższy poziom ogólności
  - Na podstawie „Planu działań służących realizacji SRK 2020”, pracuje Zespół ds. wymiaru terytorialnego, ładu przestrzennego i krajowej polityki miejskiej w ramach którego działa grupa robocza ds. złóż;
- ***Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (2011)***
  - „dla zapewnienia właściwej ochrony złóż niezbędne jest sporządzenie wykazu złóż energetycznych o znaczeniu strategicznym dla państwa z określeniem przestrzennego zasięgu ich zalegania, a następnie szczegółowe określenie stopnia i form ochrony zidentyfikowanych obszarów. Ewentualne uruchomienie nowych złóż eksploatacji zasobów energetycznych, szczególnie węgla brunatnego, zostanie poprzedzone szczegółową wielokryterialną analizą opłacalności z pełnym uwzględnieniem aspektów społecznych i ekologicznych.”
- ***Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (2014)***
  - Jedna z 9 strategii zintegrowanych
  - „Do priorytetów w zakresie energetyki należy zidentyfikowanie strategicznych złóż surowców energetycznych i objęcie ich ochroną przed zabudową infrastrukturalną. Dotyczy to w szczególności węgla brunatnego i gazu z łupków”
- ***Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. (2009)***
  - „ochrona obszarów występowania złóż węgla przed dalszą zabudową infrastrukturalną nie związaną z energetyką i ujęcie ich w koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz długookresowej strategii rozwoju.”
  - Ministerstwo Gospodarki przygotowuje projekt PEP do 2050 r.

- ***Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (2013)***

- Jedna z 9 strategii zintegrowanych
- Wykorzystanie bazy surowcowej do zwiększenia efektywności gospodarki
- Podstawa dokumentu MG: *Założenia do Planu działań na rzecz bezpieczeństwa Polski w zakresie surowców nieenergetycznych*

- ***Strategia Bezpieczeństwa Narodowego RP (2014)***

- *Kwestie ochrony złóż strategicznych potraktowane bardzo lakonicznie*
- *„konieczne jest rozszerzenie nadzoru i kontroli nad bogactwem zasobów geologicznych państwa”*

- ***Ustawa o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (2001)***

- *Art. 1: Do strategicznych zasobów naturalnych kraju zalicza się złoża kopalin niestanowiące części składowych nieruchomości gruntowej.*
- *Art. 3. Gospodarowanie strategicznymi zasobami naturalnymi jest prowadzone zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju w interesie dobra ogólnego.*
- Brak sankcji legislacyjnej dla ochrony złóż

- **Raport „Polityka surowcowa Polski”**
- **Założenia do Planu działań na rzecz bezpieczeństwa Polski w zakresie surowców nieenergetycznych (MG)**
  - Podstawą prac jest *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki*
  - *Obejmuje całość cyklu surowcowego*
- **Koncepcja „Białej księgi ochrony złóż kopalin” (MŚ)**
- **Prace grupy roboczej ds. ochrony złóż (MIR)**
  - w ramach Zespołu ds. wymiaru terytorialnego, ładunku przestrzennego i krajowej polityki miejskiej powołanego na podstawie „Planu działań służących realizacji SRK 2020;
- **Prace dot. ochrony i waloryzacji złóż (PIG-PIB oraz IGSMiE PAN)**
  - Przegląd kryteriów waloryzacji
  - Przegląd międzynarodowych kryteriów ochrony złóż lub praktyk innych krajów w tym zakresie
  - Koszty ochrony złóż – określenie szacunkowych kosztów, elementów które mogą się na nie składać oraz ew. metodyki obliczania tych kosztów w przypadku ustanowienia ochrony złoża np. węgla brunatnego

- *W związku z defragmentacją polityki surowcowej propozycja skupienia się na jednym, bardzo istotnym problemie – ochronie złóż strategicznych*
- *Proponowany mechanizm - „Biała Księga”: procedura dojścia do rozwiązania stanowiącego konsensus na poziomie rządu, samorządu, społeczności lokalnych, organizacji ekologicznych oraz potencjalnych inwestorów*
  - ***Białe księgi w prawie UE:***
    - *W terminologii UE biała księga to dokument zawierający opracowane urzędowo, koncepcje dotyczące określonych dziedzin polityki unijnej. Zazwyczaj prezentuje diagnozę, katalog propozycji i środków, służących realizacji zadań traktatowych*
  - ***Białe księgi w krajowych systemach prawnych:***
    - *"Białe Księgi są używane jako środek prezentacji propozycji rządu przed wprowadzeniem regulacji. Publikacja Białej Księgi służy do testowania klimatu opinii publicznej w sprawach kontrowersyjnych i umożliwia rządowi ocenę potencjalnego wpływu wprowadzanych regulacji"*
    - *„Biała Księga Bezpieczeństwa Narodowego” BBN 2013, stanowiła podstawę do sformułowania Strategii Bezpieczeństwa Narodowego RP*

Cel:

- **Analiza wyodrębnionego problemu ochrony złóż kopalin strategicznych (zarówno energetycznych jak i nieenergetycznych), konsultacje z interesariuszami i przedstawienie opcji/rozwiązań organizacyjno-prawnych**

Zawartość:

- **Opis i diagnoza problemu**
  - Wybór surowców strategicznych do rankingu
  - Ustalenie kryteriów waloryzacji
  - Określenie wag dla kryteriów/ustalenie rankingu złóż
  - Określenie sposobu finansowania ochrony
- **Analiza najlepszych praktyk międzynarodowych**
- **Możliwe warianty rozwiązań krajowych**
- **Proponowane procedury**

Wybór kryteriów waloryzacji i ustalenie rankingu chronionych złóż

- **Wybór surowców strategicznych**
- **Określenie kryteriów waloryzacji (różna metodologia)**
  - kryteria złożowo-surowcowe/ekonomiczne (jakość kopaliny, wielkość zasobów)
  - kryteria gospodarcze/społeczne – znaczenie dla gospodarki kraju w kontekście dochodu na głowę mieszkańca w gminie, poziomu bezrobocia, profilu aktywności lokalnej
  - kryteria ekologiczne (skala protestów)
  - Inne kryteria uzależnione od decyzji politycznej
- **Ustalenie wag procentowych dla kryteriów oraz dokonanie waloryzacji - ustalenie rankingu złóż**
  - Ze względu na istotność oraz konieczność wyboru celów – decyzja polityczna

Problem finansowania ochrony złóż

- Jedno z najważniejszych wyzwań związanych z ochroną złóż
- Przegląd modeli rozwiązań tego problemu również na poziomie międzynarodowym
- Przedstawienie różnych rozwiązań i ewentualnie rekomendacja konkretnego rozwiązania (pakietu rozwiązań):
  - Mechanizmy z ustawy prawo geologiczne i górnicze oraz z ustawy o gospodarce nieruchomościami
  - tzw. *renta eksploatacyjna*
- Oszacowanie skutków finansowych (z punktu widzenia budżetu państwa oraz inwestorów)

Co dalej po Białej księdze - procedury

- Szerokie konsultacje społeczne ze wszystkimi zainteresowanymi środowiskami
- Wypracowanie przez reprezentatywny zespół wniosków z dyskusji/konsultacji *Białej księgi* – do wykorzystania przez Rząd

Co po Białej Księdze - procedury

